

Posudek oponenta na diplomovou práci Kristiny Dienstbierové „Identita v biografickém vyprávění. Případ slovenských Romů z prostředí českého maloměsta.“

Slečna Dienstbierová si vzala za cíl velmi záslužný úkol, řešit téma romské identity cestou analýzy biografického vyprávění Romů. To lze považovat za jednu z vhodných metod, protože například přímé dotazování na identitu by mohlo, hlavně v dnešní doběšudypřítomného diskurzu o romství, může vést například k nevědomé manipulaci dat ze strany respondentů.

Sympatické je, že je reflektována metoda (například i kontroverzní volba úzkého vzorku, jsou diskutovány vyprávěcí situace apod.). Rovněž je záslužné, jakým způsobem autorka strukturovaně interpretuje rozhovory – například u tématu „současnost“ je zvlášť pojednána konceptualizace současnosti na straně respondentů a následuje pasáž „Současnost jako aktivátor kolektivní identity“. Lze si na tomto místě představit dost prací, které by se spokojily přestrukturování, dejme tomu chronologizací narativu.

Kapitola 8 zajímavě ukazuje možnost společné etnické identity s romskými skupinami, se kterými dotyční za normální situace neinteragují, argumentace, že za určitých výjimečných okolností k tomu může dojít, ale příliš sugeruje názor, že skupiny, které se navzájem považují za Romy, msuejí spolu nějak spolupracovat. Dle mého názoru může někdy u Romů jít i o vědomí romství, společné etnické identity, ale v kombinaci s distancí – dokonce tu může jít právě o zárodečnou nacionalitu, tzn. „tito degeši rozhodně nejsou naši, ale patří taky mezi Romy“.

Neuspokojuje mě příliš vymezení pojmu identita a vývoje jejího pojetí, zejména výklad esencialismu.

Velmi nepříjemně mě překvapilo, že autorka vůbec nezmiňuje a necituje bakalářskou práci Jany Rejškové *Konstrukce romské identity - některé aspekty utváření romství a jeho proměnlivost v čase* (Seminář romistiky UJCA FF UK 2010), která se podobným tématem zabývá a vrcholí právě rozhovory s městskými Romy. To by se dle mého názoru opravdu stát nemělo. Mrzí mě samozřejmě také, že nejsem citován sám, alespoň krátký článeček Romové a problematika tradiční společnosti (2002) by mohl být zmíněn. (Na další texty si jistě ve chvíli psaní posudku nedokážu vzpomenout nebo je neznám.) Při takové - možná nezáměrné - selekci se pak bohužel snadno dokazuje teze, že „nejakoubkovské“ texty o romské identitě vzniklé před touto diplomní prací (cituji ze s.6) „bud' nekriticky přejímají postulát o existenci romského etnika na základě společného původu, nebo se zaměřují většinou na studium relativně uzavřených skupin“.

Práce slečny Dienstbierové je záslužná a dle úrovně obhajoby ji navrhuji hodnotit výborně nebo velmi dobře.

V Praze dne 19.9.2011

PhDr. Jan Červenka, Ph.D.